

Данные об авторе**Ходжаян Алина Александровна,**

доктор экономических наук, профессор, Киевский национальный торгово-экономический университет, Киев
e-mail: Alina_Khodzhaian@ukr.net

Data about the author**Alina Khodzhaian,**

Doctor of Economics, Professor, Kyiv National University of Trade and Economics, Kyiv
e-mail: Alina_Khodzhaian@ukr.net

УДК 336.71:336.744(477)

ГАВРИЛКО П.П.,
ЛАЛАКУЛИЧ М.Ю.,
ШЕЛЕМОН Л.М.

Вплив іноземного капіталу на банківську систему України

Предмет дослідження – вплив іноземного капіталу на банківську систему України.

Мета дослідження – дослідити вплив іноземного капіталу на фінансову стійкість банківської системи України.

Методи дослідження. У роботі використані діалектичний метод наукового пізнання, метод аналізу і синтезу, порівняльний метод, метод узагальнення даних.

Результати роботи. У статті окреслено різні підходи щодо здійснення іноземного інвестування. Для обґрунтування механізму припливу іноземного капіталу в банківську систему України виділено переваги та недоліки цього процесу. Запропоновані заходи щодо забезпечення фінансової безпеки банківської системи України від необґрунтованого припливу іноземного капіталу.

Висновки. Результатами проведеного дослідження стали наступні висновки: ефективність присутності іноземного капіталу в банківській системі України прямо пов'язана з фінансовою безпекою банківської діяльності; запропоновані заходи щодо забезпечення фінансової безпеки банківської системи України від необґрунтованого припливу іноземного капіталу.

Ключові слова: іноземний капітал, банківська система, фінансова безпека, інвестиції, іноземні банки, фінансові ресурси, технології, конкуренція.

ГАВРИЛКО П.П.,
ЛАЛАКУЛИЧ М.Ю.,
ШЕЛЕМОН Л.М.

Влияние иностранного капитала на банковскую систему Украины

Предмет исследования – влияние иностранного капитала на банковскую систему Украины.

Цель исследования – исследовать влияние иностранного капитала на финансовую устойчивость банковской системы Украины.

Методы исследования. В работе использованы диалектический метод научного познания, метод анализа и синтеза, сравнительный метод, метод обобщения данных.

Результаты работы. В статье обозначены различные подходы в осуществлении иностранного инвестирования. Для обоснования механизма притока иностранного капитала в банковскую систему Украины выделены преимущества и недостатки этого процесса. Предложены меры по обеспечению финансовой безопасности банковской системы Украины от необоснованного притока иностранного капитала.

Выводы. Результатами проведенного исследования стали следующие выводы: эффективность присутствия иностранного капитала в банковской системе Украины напрямую связана с финансовой безопасностью банковской деятельности; предложены меры по обеспечению финансовой безопасности банковской системы Украины от необоснованного притока иностранного капитала.

Ключевые слова: иностранный капитал, банковская система, финансовая безопасность, инвестиции, иностранные банки, финансовые ресурсы, технологии, конкуренция.

HAVRYLKO P.P.,
LALAKULYCH M.Yu.,
SHELEMON L.M.

Influence of foreign capital on the banking system of Ukraine

The subject of the study is the influence of foreign capital on the banking system of Ukraine.

The purpose of the study is to investigate the impact of foreign capital on the financial stability of the Ukrainian banking system.

Research methods. In this work the dialectical method of scientific knowledge, the method of analysis and synthesis, the comparative method, the method of data generalization are used.

Results of work. In the article different approaches to foreign investment are outlined. To substantiate the mechanism of inflow of foreign capital into the banking system of Ukraine, the advantages and disadvantages of this process are highlighted. Measures to ensure financial security of the banking system of Ukraine from unjustified inflow of foreign capital are proposed.

Conclusions. The results of the study lead to the following conclusions: the effectiveness of the presence of foreign capital in the banking system of Ukraine is directly related to the financial security of banking activities; the measures to ensure the financial security of the banking system of Ukraine from unwarranted inflow of foreign capital are proposed.

Keywords: foreign capital, banking system, financial security, investment, foreign banks, financial resources, technologies, competition.

Постановка проблеми. Наявність в економіці будь-якої країни значних обсягів іноземного капіталу є ознакою макроекономічної стабільності, високого рівня довіри інвесторів до законодавчої і виконавчої влади. Перш за все, це стосується не короткотермінових інвестицій, а довгострокових інвестицій. При цьому слід зазначити, що зменшення порівняно з минулими періодами або уповільнення темпів зростання іноземних інвестицій є прямою ознакою нестабільності та недовіри до країни.

Будь-яка країна не може досягти економічної стабільності в умовах ізоляції від світової економічної системи. Саме взаємопроникнення окремих національних економік через механізм іноземних інвестицій, створення спільних транснаціональних корпорацій і є основою глобалізації світової економіки.

Розвиток банківської системи України значною мірою пов'язаний з глобалізаційними процесами, що відбуваються у світовій економіці. У зв'язку з цим дослідження проблеми доступу іноземного капіталу в банківську систему України, його вплив на підвищення рівня капіталізації набуває особливої актуальності.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблемі припливу іноземного капіталу в банківську систему України приділяють увагу бага-

то вітчизняних економістів та практиків. Вагомий внесок у розв'язання цієї проблеми зробили О. Барановський, О. Кіреєв, В. Міщенко, Р. Набок, А. Росинський та інші. Незважаючи на те, що існують дослідження щодо проблеми припливу іноземного банківського капіталу у вітчизняну банківську систему, наукові та практичні пошуки у даному напрямку доцільно продовжувати.

Мета статті – дослідження впливу іноземного капіталу на фінансову стійкість банківської системи України.

Виклад основного матеріалу. Передумови іноземного інвестування корпорацій описуються в різноманітних теоріях. Так, модель формування інвестиційного портфеля Г. Марковіца дозволяє знайти оптимальне рішення щодо інвестицій корпорацій на основі оцінки співвідношення очікуваної прибутковості та стандартного відхилення можливих інвестиційних проектів в інвестиційному портфелі [8].

З іншого боку, за підходом Д. Тобіна, корпорація намагається одержати найбільш можливий прибуток у поточному році, інвестуючи позиковий фінансовий капітал до тієї межі, поки прибуток від кожної нової інвестиції буде більшим, ніж вартість позичених для інвестування коштів [9].

В останні роки банківська система України зіткнулася з рядом проблем, однією з яких є неспроможність українських банківських установ конкурувати з іноземними, частка яких на вітчизняному ринку постійно зростає. Таке становище також поглиблюють процеси глобалізації, які здійснюють безпосередній вплив на банківську систему України. Фінансова криза на міжнародному ринку та економічна нестабільність в Україні визначили для банківських установ нове операційне середовище. Довгострокові інвестиції користуються серед населення меншим попитом, що негативно впливає на економічну діяльність підприємств. Можливості позик на зовнішніх ринках у банків на сьогодні недостатні. Зростає процентна вартість позик, Національний банк України стримує ліквідність гривні, що призводить до підвищення процентних ставок на міжбанківському ринку. У цій ситуації рівень фінансової безпеки банківської системи визначається здатністю локалізувати вплив загроз. Одним із таких завдань є визначення умов і ефективності функціонування банків з іноземним капіталом.

Іноземні банки виходять на новий ринок шляхом створення відділень або філій, тобто за рахунок органічного розвитку, або шляхом придбання місцевого банку. Серед недоліків виходу банку на ринок шляхом органічного розвитку слід виділити необхідність досконалого планування його діяльності відповідно до банківського законодавства України. Придбання контрольного пакета акцій банку потребує ініціювання процедури реорганізації, що зумовлює додаткові витрати на пошук і відрядження до придбаної банківської установи висококваліфікованих спеціалістів, переведення банку, що реорганізується, на операційну модель іноземного банку.

З точки зору управління активами банки з іноземним капіталом мають такі переваги: вища ефективність діяльності порівняно з вітчизняними банками; вища якість активів; розширення спектра банківських послуг; підвищення якості банківських послуг; зниження вартості банківських послуг; висока корпоративна культура та прозора діяльність.

Для обґрунтування механізму припливу іноземного капіталу в банківську систему України доцільно виділити як переваги, так і недоліки цього процесу.

До переваг присутності іноземних банків на території України слід віднести: прискорене впровадження передових методів банківської діяльності;

- визначення оптимальної структури і якості кредитного портфеля; зростання обсягу кредитних ресурсів та посилення стабільності їх джерел;
- впровадження комплексного підходу обслуговування різних клієнтів;
- здешевлення банківських послуг;
- запровадження фінансових механізмів фінансового оздоровлення, реорганізації та реструктуризації банків;
- ведення ефективного фінансового моніторингу банків.

До недоліків присутності іноземних банків на території України ми можемо віднести:

- диференціація у наданні кредитів відповідно до зміни економічної ситуації в державі;
- ініціювання банкрутства вітчизняних банків, які неспроможні конкурувати з іноземними банками;
- проблеми банківського нагляду за іноземними банками;
- прихід іноземних банків, які мають низький міжнародний рейтинг;
- відтік національних банківських ресурсів за кордон;
- обмеження доступу національних позичальників до внутрішніх заощаджень.

Іноземні інвестиції в банківській системі безперечно важливі з точки зору надходжень додаткових фінансових ресурсів, нових банківських технологій, підтримки конкуренції між банками тощо. Однак це виправдано, якщо сформувалася національна банківська система, яка має власну ресурсну базу.

Для забезпечення фінансової безпеки банківської системи України від необґрунтованого припливу іноземного капіталу необхідно здійснити такі заходи:

- запровадити систему управління грошовими потоками, сконцентрувавши їх у провідних банках на пріоритетних напрямках розвитку держави;
- законодавчо захистити українські банки, які кредитують пріоритетні напрямки економіки;
- розробити механізм захисту інтересів вкладників банків з іноземним капіталом;
- удосконалити процедуру нагляду та регулювання діяльності банків з іноземним капіталом;
- з метою захисту національної банківської системи приділяти більше уваги підвищенню її конкурентоспроможності, а саме: сформувати державну політику розвитку і підтримки національних банків; банкам створити власну стратегію реформування та змін у менеджменті;

– створити умови для надходження національних інвестицій до капіталу банків на основі сприяння легалізації некримінальних капіталів, виходу акцій банків на фондовий ринок, законодавчо забезпечити правовий захист міноритарних акціонерів;

– розробити стратегію встановлення певних обмежень щодо діяльності банків з іноземним капіталом з метою уникнення відтоку капіталу за кордон при появі кризових явищ;

– використання принципу взаємності функціонування банків з іноземним капіталом на території України.

Висновки

Отже, можна зробити висновок про те, що між фінансовою безпекою та ефективністю присутності іноземного капіталу у вітчизняній банківській системі існує тісний взаємозв'язок, який проявляється через визначення цілей прибуткової та стабільної банківської діяльності; забезпечення захисту інтересів вкладників; створення системи захисту від загроз, які постають перед банківською системою.

Для розширення сфери впливу іноземного банківського капіталу необхідно уникати його надмірної концентрації та монополізації на одному із сегментів ринку банківських послуг; забезпечувати належний рівень прозорості джерел зовнішнього інвестування; стимулювати не тільки приплив іноземних коштів у вітчизняну банківську систему, а й запозичувати передовий досвід, передусім новітній менеджмент і технології ведення банківського бізнесу, нових послуг і продуктів, програмного забезпечення, що заохочувало б вітчизняні банки до підвищення рівня обслуговування власної клієнтури.

Список використаних джерел

1. Аналіз банківської діяльності : навч. посіб. / Герасимович А. М., Алексенко М. Д., Парасій–Вергуненко І. М. та ін. ; ред. А. М. Герасимович; [вид. 2-ге, без змін]. – К.: КНЕУ, 2006. – 600 с.

2. Балануца О. О. Проблеми та шляхи розвитку державного і недержавного гарантування іноземних інвестицій в Україні / О. О. Балануца // Формування ринкових відносин в Україні. – 2008. – № 9. – С. 65–70.

3. Бойко Є. І. Регіональні аспекти інвестиційного забезпечення розвитку промисловості / Є. І. Бойко, Ф. А. Важинський // Економіка промисловості. – 2001. – №2. – С. 94–98.

4. Важинський Ф. А. Іноземний капітал: екологічний аспект / Ф. А. Важинський, В. М. Черторижський, А. В. Колодійчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2008. – Вип. 18.3. – С. 89–94.

5. Важинський Ф. А. Механізм регулювання інвестиційної діяльності в регіоні / Ф. А. Важинський, А. В. Колодійчук // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.–техн. праць. – 2010. – Вип. 20.7. – С. 138–143.

6. Копилюк О. І. Стан банківської системи України в сучасних умовах господарювання / О. І. Копилюк, А. В. Колодійчук // Науковий вісник НЛТУ України. – 2012. – Вип. 22.11. – С. 190–196.

7. Черторижський В. М. Організаційні аспекти формування сприятливого інвестиційного клімату в регіоні / В. М. Черторижський, А. В. Колодійчук // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.–техн. праць. – 2010. – Вип. 20.11. – С. 267–272.

8. Markowitz H. M. Portfolio selection: efficient diversification of investments / H. M. Markowitz. – London: John Wiley & Sons, Inc., New York: Chapman & Hall Limited, 1959. – 341 p.

9. Tobin J. The Theory of Portfolio Selection / J. Tobin // The Theory of Interest Rate. – London: Macmillan and Co, 1965. – P. 3–51.

References

1. Herasymovych, A. M. (Ed.), Aleksenko, M. D., & Parasyi-Verhunencko I. M., et al. (2006). Analiz bankivs'koyi diyal'nosti [Analysis of banking activity]: Manual. 2nd ed. Kyiv: KNEU. [in Ukrainian].

2. Balanutsa, O. O. (2008). Problemy ta shlyakhy rozvytku derzhavnoho i nederzhavnoho harantuvannya inozemnykh investytsiy v Ukrayini [Problems and ways of development of state and non-state guarantees of foreign investments in Ukraine]. In Formuvannya rynkovykh vidnosyn v Ukrayini [Formation of market relations in Ukraine]: Vol. 9 (pp. 65–70). [in Ukrainian].

3. Boyko Ye. I., & Vazhynskyy F. A. (2001). Rehional'ni aspekty investytsiynoho zabezpechennya rozvytku promyslovosti [Regional aspects of investment support for industrial development]. Ekonomika promyslovosti – Economy of Industry, 2, 94–98. [in Ukrainian].

4. Vazhynskyy, F. A., Chertoryzhskyy, V. M., & Kolodiychuk, A. V. (2008). Inozemnyy kapital: ekolohichnyy aspekt [Foreign capital: ecological aspect]. In Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 18.3 (pp. 89–94). [in Ukrainian].

5. Vazhynskyy, F. A., & Kolodiychuk, A. V. (2010). Mekhanizm rehulyuvannya investytsiynoyi diyal'nosti v rehioni [Mechanism for regulation of investment

activity in the region]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny* [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 20.7 (pp. 138–143). [in Ukrainian].

6. Kopylyuk, O. I., & Kolodiychuk, A. V. (2012). Stan bankivs'koyi systemy Ukrayiny v suchasnykh umovakh hospodaryuvannya [The state of the banking system of Ukraine in modern economic conditions]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny* [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 22.11 (pp. 190–196). [in Ukrainian].

7. Chertoryzhskyy, V. M., & Kolodiychuk, A. V. (2010). Orhanizatsiyini aspekty formuvannya spryatylyvoho investytsiynoho klimatu v rehioni [Organizational aspects of the formation of a favorable investment climate in the region]. In *Naukovyy visnyk NLTU Ukrayiny* [Scientific Bulletin of National Forestry University of Ukraine]: Vol. 20.11 (pp. 267–272). [in Ukrainian].

8. Markowitz H. M. (1959). *Portfolio selection: efficient diversification of investments*. London: John Wiley & Sons, Inc., New York: Chapman & Hall Limited.

9. Tobin, J. (1965). *The Theory of Portfolio Selection*. In *The Theory of Interest Rate*. London: Macmillan and Co. (pp. 3–51).

Дані про авторів

Гаврилко Петро Петрович,

к.е.н., професор, директор Ужгородського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Лалакулич Марія Юрївна,

к.е.н., доцент, професор Ужгородського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Шелемон Любов Михайлівна,

старший викладач Ужгородського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Данные об авторах

Гаврилко Петр Петрович,

к.э.н., профессор, директор Ужгородского торгового-экономического института Киевского национального торгового-экономического университета
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Лалакулич Мария Юрьевна,

к.э.н., доцент, профессор Ужгородского торгового-экономического института Киевского национального торгового-экономического университета
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Шелемон Любовь Михайловна,

старший преподаватель Ужгородского торгового-экономического института Киевского национального торгового-экономического университета
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Data about the authors

Petro Havrylko,

Ph.D. of Economics, Professor, Director of Uzhgorod Trade and Economic Institute of the Kiev National Trade and Economic University
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Mariya Lalakulych,

Ph.D. of Economics, Associate Professor, Professor of the Department of Accounting and Taxation of UTEI KNTEU
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

Lyubov Shelemon,

Senior Lecturer of Uzhgorod Trade and Economic Institute of the Kiev National Trade and Economic University
e-mail: Kaf-et@uzhnu.edu.ua

УДК 338.24.01

ХОДЖАЯН А.Р.

Генезис теорій структурних трансформацій економічної системи

Предмет дослідження: узагальнення теоретичних підходів до структурування економіки як методологічного базису реалізації державної політики ефективних структурних перетворень національної економіки.

Метою дослідження є: аналіз еволюції теоретичних підходів щодо структурування економіки та здійснення їх типологізації, на основі виокремлення чинників структурних трансформацій.

Методологія проведення роботи: використання системно-структурного підходу (для визначення сутності понять структура економіки, структурні трансформації економічної системи); порів-